PANORAMA GEILLUSTREERD :: WEEKBLAD ::

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS-M^IJ.

REDACTIE EN ADMINISTRATIE:
DOEZASTRAAT 1, TELEFOONNUMMER 1, LEIDEN.

ABONNEMENTSPRIJS F 5.20 PER JAAR,
PER NUMMER 10 CENT, BELGIË 20 CENTIEMEN.

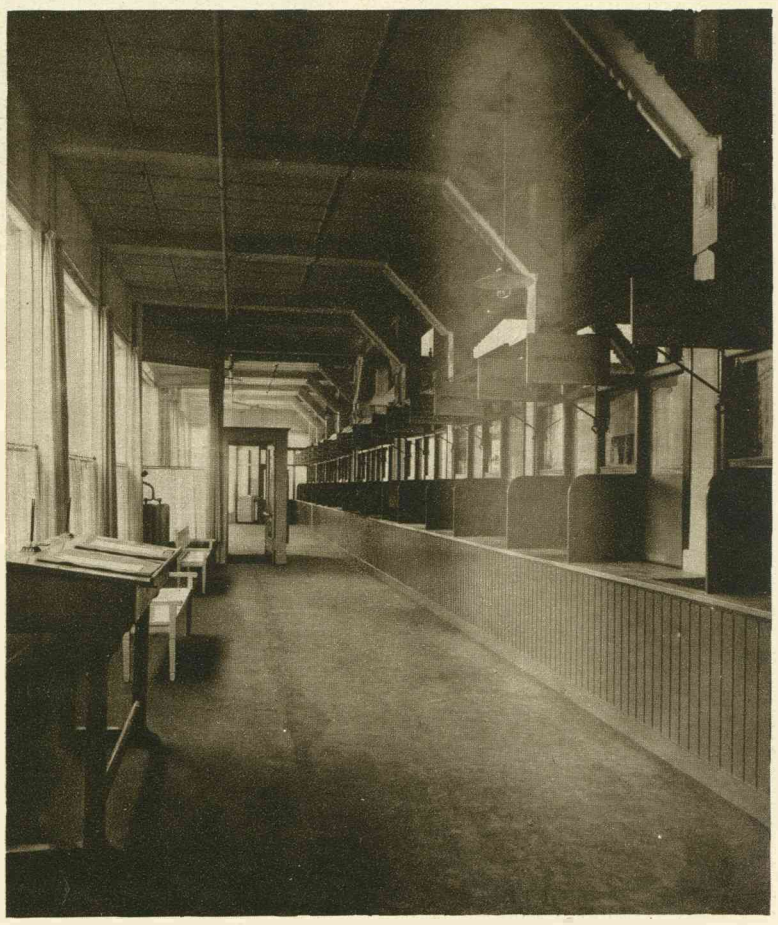

UIT DE REDACTIE-KAMER.

:: BEVOLKINGS-REGISTRATIE. ::

VELE jaren geleden reeds, toen ik den ouden, eersten, generaal Booth van het Heilsleger eens in zijn hoofdkwartier bezocht, kwam het gesprek op menschen die in den maalstroom van het leven der millioenensteden verloren gingen, omdat men hen niet te juister tijd had kunnen weervinden. Booth betreurde dat men in zijn land en in vele andere staten nog geen op Europeesche leest geschoeide inrichting van den burgerlijken stand en van de bevolkings-registers had. Maar, zeide hij lachend, als gij ooit iemand te zoeken hebt, waar ook in de wereld, dan zal ik u helpen.

De oude generaal bleek zoo goed als zijn woord — maar, dit te vertellen ligt nu buiten het bestek van dit opstel.

Wie in de residentie van ons land een medeburger te zoeken heeft, vooropgezet, dat hij door vestiging ingezetene van den Haag is geworden, — al is het dan maar als slaapgast in een nachtasyl — is zeker van hem te kunnen vinden, wanneer hij zich slechts begeeft naar het pleintje achter het Stadhuis, waar, in het vroeger hulpgebouw van een groot modemagazijn de kantoren van het bevolkingsregister zijn gevestigd.

In het oude Stadhuis ontbrak de ruimte te eenenmale om een dienst die over de identiteit van 300.000 personen loopt, naar hedendaagsche inzichten ingericht, behoorlijk te huisvesten. Behoorlijk ook ten aanzien van het publiek; men liep elkander eenvoudig in den weg. Zelfs is het zeer de vraag of, wordt een nieuw Raadhuis betrokken, — laat ons zeggen: over een jaar of tien — deze dienst daarin ooit zal worden gevestigd. Want ofschoon hij nu een ruimte heeft van ruim 40 bij ruim 20 Meters, die ruimte is toch maar voor iets meer dan 50 ten honderd voldoende. Zal een inrichting van dezen dienst aan alle eischen beantwoorden (naar het tegengaan van brandgevaar is ook nu zeer doelmatig gestreefd) dan vordert hij een oppervlakte van ± 1600 vierkante meters met uitsluitend bovenlicht, dus één verdieping. En tenzij men een shedbouw aanbrengt, binnen in een groot Raadhuis, is het niet waarschijnlijk dat men den bevolkingsdienst daarin een plaats zal geven.

Waarom bovenlicht? zal men misschien vragen. Dit houdt verband met de zeer moderne inrichting van deze kantoren, een inrichting waarbij men gebruik heeft gemaakt van het kaartenstelsel, dat ook reeds elders, gedeeltelijk, toepassing had gevonden, doch aangevuld en uitgewerkt naar de denkbeelden van den chef van dezen dienst, den heer W. J. Wenckenbach, bij iederen rechtgeaarden Hagenaar van denzelfden leeftijd als „Willem Wenckenbach" bekend en bevriend. Ik ben overtuigd, dat hij het mij kwalijk zou nemen wanneer ik openlijk zijn lof zong voor de modelinrichting die hij tot stand bracht, geriefelijk voor de burgerij zoowel als voor den dienst. Kunt ge niet liever den gek steken men een ander? zou hij vragen.

Onze afbeeldingen zullen beter dan woorden lof spreken. Een daarvan geeft een kijk op de zeer voldoende ruimte voor het publiek, als wachtkamer, met rustbanken, ingericht. Men ziet op de foto de talrijke loketten, achter elk waarvan een ambtenaar zit (vroeger moesten zij den ganschen dag staan) om de gewenschte inlichtingen te geven, de verplichte aanteekeningen te maken betreffende overlijden en geboorte, verhuizingen binnen de stad en naar elders, aangiften te doen of inlichtingen te vragen nopens de toepassing van Leerplicht-, Invaliditeits-, Militie-, Landweer- en andere wetten. Men bedenke dat alleen de politie per jaar gemiddeld 70.000 malen inlichting vraagt; voor haar zijn dan ook een paar afzonderlijke loketten gereserveerd.

In het midden van de groote zaal, waarop de tweede foto een blik geeft, zijn de bakken ingericht die het hebben van bovenlicht noodzakelijk maken, omdat daarin de kaarten zijn geplaatst, waaruit alle inlichtingen moeten geput worden. De inrichting dezer alfabetisch geordende registerkaarten, die van drieërlei soort is: gezinskaarten, straatsgewijze geregelde kaarten en alfabetische naamkaarten, is zeer vernuftig. Wij drukken hierbij de modellen af, ingevuld, om een denkbeeld te geven van het gemak dat bij deze inrichting van den dienst is bereikt. Weet men bijvoorbeeld den meisjesnaam eener gehuwde vrouw, maar niets meer — dan is aanstonds op de alfabetische kaart te vinden met wien zij gehuwd is. Diens woonplaats vindt men op de groote kaart en de straatsgewijze ingerichte kaartenlegger toont aan welke haar woonplaats van het oogenblik is. Elke verandering die het gezin ondergaat wordt dagelijks aangeteekend.

Wanneer men alles wat de oude, thans in een kast van beton met ijzeren ramen, brandvrij besloten registers bevatten op de kaarten heeft overgebracht, dan zal den Haag op het stuk van burgerlijken stand en bevolking een dienst bezitten die aan hooge eischen voldoet. Talrijke controleurs zijn dag aan dag op straat om de aangiften na te gaan en de leemten op te sporen. En wordt niets verzuimd om die leemten tot een minimum terug te brengen en vergissingen te voorkomen. Door het maken van een keep in elke kaart, ter plaatse van den letter van het alfabet, waarmede de naam van den betrokken persoon begint, voorkomt men b.v. dat een kaart van Bakker terecht zou komen in een vak voor de C's bestemd, hetgeen het naslaan van iets natuurlijk zeer zou bemoeilijken of misschien wel onvindbaar maken.

Dat moet nu echter in het oog loopen, want de inkeepingen der kaarten van namen die met denzelfden letter beginnen, sluiten achter elkander aan, vormen één open ruimte aan de bovenzijde. Een vreemde eend in de bijt wordt aanstonds ontdekt.

Zoo is er meer, onder andere de wijze waarop de bakken en kasten stofvrij kunnen gehouden worden, zonder dat men er de kaarten uit behoeft te nemen, dat getuigt voor het vernuftig inzicht van Willem Wenckenbach, wiens beeltenis wij bij deze gelegenheid aan het publiek aanbieden.
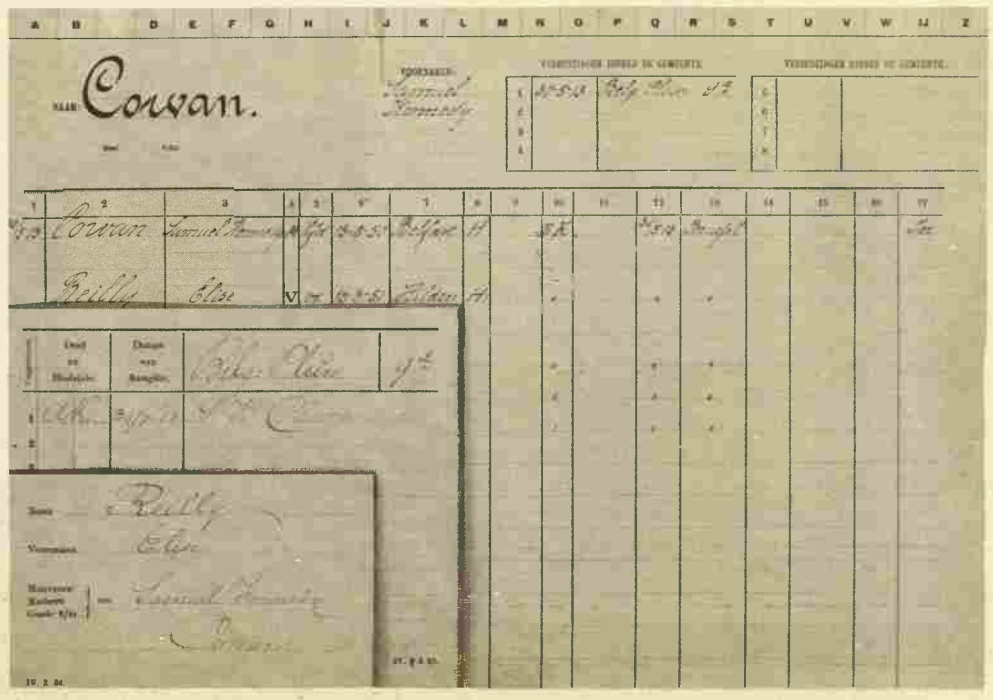
Orde, reinheid, licht en lucht, ziedaar de voornaamste eigenschap van dezen vernieuwden en verjongden tak van gemeentelijken dienst, waarmede wij den inrichter, maar niet minder de burgerij gelukwenschen.